

Bulletin

FORUM för
TRÄDGÅRDS
HISTORISK
FORSKNING

Nr 3 Forum för trädgårdshistorisk forskning 1996

Redaktören har ordet

Enligt önskemål från Forums årsmöte i maj har utgivningen av höstens Bulletin tidigarelagts något. Genom att ge ut vårens Bulletin i februari-mars hoppas vi bättre kunna täcka in vårens evenemang på det trädgårdshistoriska området. Under hösten har en del böcker, i form av recensionsexemplar, börjat droppa in till Bulletinens redaktion. Någon recenseras i detta nummer men framförallt räknar vi med att fylla nästa Bulletin med bra recensioner av nya och viktiga böcker. Recensentera har ombetts att framför allt bedöma litteraturens forskningsmässiga kvaliteter, dvs både behandling och redovisning av källmaterial och användbarheten för vidare forskning. Böckerna som kommer att recenseras är av varierande typ – från skrifter av handboks-karaktär till akademiska uppsatser eller tyngre forskningsredovisningar. Recensioner som kommer i nästa Bulletin blir bland andra *Om orangerier och drivhus i Sverige* av Ingela Andersson, recenseras av Lotte Möller, *Köksträdgården – det gröna arvet* av Lena Israelsson recenseras av Catharina Svala och *Gardens of the Tsars* av Margrethe Floryan recenseras av Bengt Arvidsson. Presentationer av forskningsområden eller olika forskningsinriktningar inom trädgårdshistorieämnet ska framöver få mer utrymme i Bulletinens spalter. I detta nummer redogör t ex Maria Flinck för nya kontakter med forskare i Storbritannien och ger sin syn på trädgårdshistorisk forskning ur ett feministiskt perspektiv. Korta redogörelser för medlemmarnas egen forskning eller annat som rör

trädgårdshistorisk forskning och har väckt ert intresse tas gärna emot av redaktionen. Bulletinens två "utrikeskorrespondenter", Lena Landgren i Rom och Åsa Ahrlund i Amsterdam bevakar under året bland annat utbildning och bokutgivning från sina respektive högkvarter, den första rapporten finns i detta nummer. Bulletinens redaktion vill nu utöka styrkan med ett antal "ämneskorrespondenter" som i första hand bevakar tidskrifter och konferensverksamhet av intresse för andra trädgårdshistoriker. Vi tänker oss att sådant kan dyka upp inom t ex arkitektur, etnologi, litteraturvetenskap, idé- och lärdomshistoria, etc. Hågade korrespondenter sökes alltså! Till slut: Forums Bulletin kommer ut på alla språk, dvs de språk som medlemmarnas alla bidrag skrivs på. Välkomna med artiklar, förslagsvis på något av de större språken. Allt som befrämjar ämneskontakter i vida cirklar är av godo!

Forum för trädgårdshistorisk forskning
c/o Klintborg Ahlklo
Husmansvägen 36
227 38 Lund
tel: 046-151399
Årsprenumeration på Bulletinen:
för privatpersoner 100 kr
för institutioner 200 kr
pg 41 14 60-9
Ansökan om medlemskap till Forum på
ovanstående adress.
Stoppdatum för Bulletin nr 3, 31 jan -97

Forumnytt Seminarium om trädgårdshistoriens forskningshistoria

Seminariet som skulle ha ägt rum i september i år, men av flera skäl måste skjutas upp, kommer nu att hållas 9-10 april 1997 på Krapperups slott i nordvästra Skåne. Som tidigare meddelats (i Bulletin nr 2) har seminariet till syfte att "belysa den aktuella trädgårdshistoriska forskningsfronten i Norden genom kortfattade presentationer av deltagarnas egna forskningsområden, dels att genom kortare föreläsningar få en inblick i de olika forskningsfälten i ett vetenskapshistoriskt perspektiv."

Programmet löper över två hela dagar och genomförs med anslag från Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen. Deltagaravgiften är 500:- därtill kommer kostnader för logi samt middag onsdag kväll. För ytterligare information kontakta Forums styrelse.

Eric de Jongs föreläsning i tryck

Eric de Jong publicerar i årets *Lustgården*, Årsbok för Föreningen för dendrologi och parkvård, ett sammandrag av sin föreläsning vid Forums första sammankomst 18 oktober 1995. Genom författarens försorg kommer särtryck av artikeln att finnas tillgängliga för alla intresserade medlemmar och prenumeranter. Bulletinens redaktion distribuerar särtrycket mot portokostnad.

Adresslista

Redaktionen har framställt en adresslista över Forums medlemmar och prenumeranter som bifogas denna Bulletin. Vi tar gärna emot tillägg eller ändringar till listan på föreningens adress.

Forums bibliotek

Var inte så blyga! Att Forums medlemmar producerar artiklar, skrifter, utställningskataloger, examensarbeten etc som berör ämnet trädgårdshistoria vet vi. Nu önskar vi oss dessa särtryck, stenciler och utrivna tidningssidor till Forumbiblioteket. Eftersom den trädgårdshistoriska forskningen än så länge publiceras främst i mindre format och i skrifter av mycket olika karaktär vore det för framtida forskning värdefullt att samla alla dessa småtryck i vårt bibliotek. För er som av olika anledningar kommer i kontakt med förlag; ge Forums adress till någon pålitlig person så vi kan få recensionsexemplar av alla böcker som är av intresse för oss.

Kalendarium

Sverige

Juni 1997, *Penelope Hobhouse kommer till Stockholm*. Hon har inbjudits av två privatpersoner som planerar en offentlig föreläsning och en workshop.

Danmark

26 november, *Ingen dansk jul uden blomster*, Ph.D. og docent i plantefysiologi ved Lanbohøjskolen, Arne Skytt Andersen fortæller. Arrangör, Havebrugshistorisk Selskab.

Storbritannien

29 november, *There by Design: Field Archaeology in Parks and Gardens*, Conference organized by the Royal Commission on The Historical Monuments of England and The Garden History Society. Conference fee £25. Program och anmälningsblankett finns hos Bulletinens redaktion, adress och tel se ovan.

Januari 1997, *Royal Geographical Society, Institute of British Geographers årliga konferens* på Exeter University, England. En dags program kommer att handla om genus och landskap. Trädgårdar har utpekats som möjligt ämne för föredrag. Den som är intresserad kan kontakta Dr Susanne Seymour, Dept. of Geography University of Nottingham, University Park, Nottingham NG7 2RD, England.

Rapporter

Ny lantbruksbotanisk trädgård på Jylland

I somras invigdes en ny lantbruksbotanisk trädgård vid Gammel Estrup på Jylland. Gl. Estrup är ett slott som ligger ca 3 mil väster om Grenå. Det stora slottsområdet rymmer förutom den nya botaniska trädgården även Dansk Landbrugsmuseum och Jyllands Herregårdsmuseum.

Den lantbruksbotaniska trädgården har anlagts där slottets köksträdgård en gång fanns. Nu, liksom tidigare, avgränsas trädgården av en hög mur på två sidor. Kvar i muren finns mängder av krokare som antyder att träd har spaljerats mot denna. Den gamla köksträdgården var indelad i åtta kvarter med gångar emellan. Den nya botaniska trädgården följer den gamla planen, men man var tvungen att begränsa den till sex kvarter eftersom resten av marken numera är bebyggd. I de olika kvarteren växer de kulturväxter som genom tiderna har använts inom danskt lantbruk. Här

finns grönsaker, kryddor, tobak, medicinalväxter, blommor, grässorter mm. Det är både nyttoväxter och prydnadsväxter. Alltsammans vackert planerat, väldoftande och inspirerande.

Ambitionen är att man här ska bevara de gamla sorterna för framtiden. Än så länge är de flesta plantorna i trädgården moderna, men efter hand kommer de att bytas ut mot gamla sorter som insamlas runt om i landet. Tanken är också att besökare i framtiden ska kunna köpa med sig plantor från den lantbruksbotaniska trädgården och medverka till att hålla de gamla sorterna vid liv i sina egna trädgårdar. Den lantbruksbotaniska trädgården drivs genom ett samarbete mellan Dansk Landbrugsmuseum, Århus amts socialförvaltning och de omgivande kommunerna.

Gl. Estrup innehåller många sevärdheter och man kan med lätthet tillbringa en dag där. Förutom den nya botaniska trädgården kan man t ex se den gamla slottsparken som restaurerades på 1930-talet. Det är lätt att hitta till Gl Estrup. Från färjeläget i Grenå tar det ca 30 minuter med bil längs väg 16. Dansk Landbrugsmuseum har öppet dagligen kl. 10-17, året om. Tel. +45-86483444.

Katarina Frost

Jordiska paradis utställda i 's-Hertogenbosch och Haarlem

Under sommaren pågick i Noordbrabants Museum i 's-Hertogenbosch i Holland en brett upplagd och synnerligen intressant trädgårdsutställning kallad "Aardse Paradijzen. De tuin in de Nederlandse kunst 15de tot 18de eeuw". Utställningen har därefter flyttats till Frans Halsmuseet i Haarlem där den visas fram till den 24 november och för den intresserade finns det sålunda ännu tid att se utställningen. För utställningen och den fylliga katalogen har trädgårdsforskarna Erik de Jong och Marleen Dominicus-van Soest ansvarat och som framgår av undertiteln rör det sig om holländsk trädgårdskonst från omkring 1500 till 1800. Det utställda materialet omfattar bokilluminationer, kartor och ritningar, målningar, gravyrer, dockskåp och tittskåp, porslin m. m. och visar på ett övertygande sätt vilken betydelse trädgårdar har haft i äldre tider, både som statusobjekt, skönhetsupplevelse och för nyttoodling. Utställningen i 's-Hertogenbosch var till sin utformning både estetiskt tilltalande, idérisk och rolig att titta på och jag utgår från att det är sammalunda i Haarlem. Det är roligt och stimulerande att se en så fyllig och ambitiöst upplagd trädgårdsutställning och att det även har getts utrymme för ny forskning i katalogen.

Katalogessäerna är huvudsakligen uppbyggda kring tre temata: trädgården som motiv i konsten, som ideal och verklighet och så som den har skildrats i litteraturen. Erik de Jong är ju bekant för många av Forum-medlemmarna och en del av materialet, till exempel de topografiska vyerna, känns också igen från hans avhandling *Natuur en kunst. Nederlandse tuin- en landschapsarchitectuur 1650-1740*. Många av de utställda föremålen är avbildade i katalogen som genomgående håller en mycket hög bildkvalitet och även den som inte har möjlighet att se utställningen har därför stort utbyte av den. *Aardse Paradijzen. De tuin in de Nederlandse kunst 15de tot 18de eeuw* (ISBN 90-5349-203-8) kostar fl 45 (ca 180 sek). För framtida planering kan upplysas att en andra utställning omfattande 1800- och 1900-talen under hösten 1997 och våren 1998 kommer att visas på samma museer. I Haarlem finns för övrigt flera intressanta parker att beskåda, som Statenbolwerk intill järnvägsstationen ritad av Jan David Zocher d. y. 1822 och landskapsparken Elswout anlagd i slutet av 1700-talet och idag belägen i stadens utkant.

Catharina Nolin

Keywords, ett trädgårdshistoriskt lexikon

På Centre for Advanced Study in the Visual Arts (CASVA) på National Gallery i Washington har man börjat samla material till ett illustrerat lexikon över trädgårdstermer använda i USA från 1600-talet till mitten av 1800-talet. Projektet heter Keywords, ansvarig är Dr Therese O'Malley, Associate Dean på CASVA. Termerna kommer att identifieras och definieras genom texter och bilder från tiden. Man vill också utforska ordens etymologi och förändringar orsakade av förändrade förutsättningar i miljö och kultur. I lexikonet kommer att finnas belysande essäer för varje ord och historiska illustrationer, kartor, teckningar och fotografier. Målet är att göra kunskaperna tillgängliga för forskare, arkitekter och formgivare, samt de som arbetar med att dokumentera och bevara amerikanska trädgårdar och landskap. Uppgifterna kommer från Dr Anne Helmreich, som arbetar med projektet.

Maria Flinck

Tidernas kyrka

Tidernas kyrka är ett projekt initierat av Riksantikvarieämbetet och Svenska kyrkan. Projektets syfte är att "fästa allmänhetens uppmärksamhet på kyrkan som ett av våra kulturarv, att visa vad kyrkan har att berätta om människors liv, tro, arbete och konst och en

nyckel till kyrkans bild-, form- och symbolspråk" Projektets ambitiöst upplagda program tar också upp kyrkogården och projektledaren Elisabeth Svalin har i dagarna gått ut med riktad information till landskapsarkitekter, trädgårdshistoriker och andra som intresserat sig för kyrkogården som kulturmiljö. Där dryftas bl a ideer om att anordna kurser och symposier för alla som på ett eller annat sätt arbetar med kyrkogårdar. Allt med det övergripande syftet att förmedla kunskap om kyrkogården som kulturarv inför kyrkans förestående skilsmässa från staten som kommer att innebära stora förändringar vad gäller framförallt det ekonomiska ansvaret för kyrkans kulturhistoriska miljöer.

Projektet Tidernas kyrka har sitt kansli i Kyrkans Hus, 751 70 Uppsala. Projektledaren Elisabet Svalin nås på tel 018-16 96 10.

Åsa K Ahlklo

Studier och forskning

Att studera antika trädgårdar i Rom

Sedan några veckor tillbaka bor jag och min familj på svenska institutet i Rom, ett av de många internationella forskningsinstitut i staden med inriktning på klassisk arkeologi och italiensk konst- och arkitekturhistoria. Varje år delas tre större stipendier ut, ett till en antikvetare, vilket jag innehar i år, ett till en konstvetare/klassisk filolog och ett till en arkitekt. Jag är här för att arbeta vidare på min avhandling om romersk trädgårdskonst med inriktning på valet och behandlingen av växtmaterialet i de antika anläggningarna.

Inom antikstudiet är forskningen kring trädgårdar ett område, som har fått allt mer uppmärksamhet på sistone. Det är inte en slump att föreståndarskapet på två av de större instituten här i Rom, det engelska och det tyska, för närvarande innehåller av de två professorerna Andrew Wallace-Hadrill och Paul Zanker, som båda till en väsentlig del har forskat kring antik trädgårdskonst. Och som jag meddelade i förra numret av Bulletinen hölls en stor kongress i staden förra våren kring studiet av antik trädgårdskonst.

Om forskningen inom antik trädgårdskonst är intensiv i Rom i stort är den desto magrare här på institutet. Mig veterligen kommer jag att vara ensam det kommande året, inte bara om att bedriva studier inom antik trädgårdskonst utan också inom det trädgårdshistoriska studiet i stort. Att trädgårdshistoriker inte har sökt sig hit avspeglas i det minimala antalet volymer inom trädgårdshistoria i institutets bibliotek, som annars är synnerligen välförsett. Men med Villa Lante, Caprarola och Villa d'Este i Tivoli en timmes bilfärd härifrån och

med de toscanska trädgårdarna några timmars resa härifrån, kan det tyckas märkligt att det är så få trädgårdshistoriker som söker sig hit. Det bör inte vara några problem att med en någorlunda god framförhållning boka plats för en kortare eller längre tids studier. Institutet kan hjälpa till med tillstånd etc. Och ju fler trädgårdsforskare som söker sig hit desto större anledning för institutet att satsa på litteratur i ämnet!

Jag skall under det närmaste året bevaka vad som händer på det trädgårdshistoriska planet i form av ev. konferenser, bokutgivning etc. och kommer att rapportera i kommande nummer av Bulletinen. För ev. information och dyl. dessförinnan går det bra att kontakta mig på nedanstående adresser:

Lena Landgren

Istituto svedese

Via Omero 14

I-001 97 Rom

Italien

fax: 06-323 02 65

e-mail: lena.landgren@klass.lu.se

Feministisk trädgårdsforskning

Här en inledning med några definitioner.

Feminist är den som insett att samhällets struktur domineras av män och manliga intressen och att kvinnor därmed är i underläge och deras intressen nedvärderas. Även män kan vara feminister, t ex förre folkpartiledaren Bengt Westerberg, litteraturvetaren Horace Engdahl, författaren Sven Lindqvist.

Feministisk politik utgår ifrån att den manliga dominansen i samhället är orättvis och försöker uppnå jämlikhet mellan kvinnor och män.

Feministisk forskning analyserar de manliga strukturerna på olika områden i samhället och kvinnors utrymme inom dessa strukturer.

Forskningen i kvinnors historia på olika områden brukar utvecklas stegvis.

1 Återupptäcker de kvinnor som varit kända för sin samtid men som senare tiders forskning "glömt", t ex *Kvinnor som konstnärer* red. Anna Lena Lindberg och Barbro Werkmäster

2 När det visar sig att det funnits få kända kvinnor, undersöks vad som hindrat kvinnorna från att göra karriär, ibland kallat eländesforskning, t ex Germaine Greers *The Obstacle Race* (sv övers *Hinderloppet*)

3 Studier av vad kvinnor gjort istället för karriär och försök att uppvärdera kvinnors arbete, t ex Kulturhusets utställning *Kvinnfolk 1975*.

Resultatet av denna forskning leder ofta till en delad historia, kvinnors historia som bihang till den "riktiga" historien, kvinnliga konstnärer och

konstnärer osv. Men målet är ju att få en historia som rättvist beskriver både vad kvinnor och män har gjort.

4 I den traditionella historieforskningen brukar man ta hänsyn till *tid* och *plats*. Under 1900-talet upptäcktes att även social *klass* hade betydelse och från 1970-talet *kön*. Ganska snart började man också göra skillnad på *kön* i betydelsen biologiskt kön (kvinna/man) och *genus* i betydelsen de kulturbundna förväntningar som är knutna till respektive kön (kvinnligt/manligt), detta kallas genusforskning.

Här kom den omvälvande insikten att all hittills gjord forskning, liksom samhället i övrigt, varit dominerad av män. Forskningen har gjorts av män för män, utifrån mäns verklighetsuppfattning, bildad av deras erfarenhet att vara män i en mansdominerad kultur.

Forskningen handlar om de ämnen och frågeställningar som män ansett vara viktiga. De erfarenheter, intressen och frågeställningar kvinnor ansett vara viktiga har förkastats, förringats eller förbisetts.

Trädgårdsforskning i Sverige

Vi har inte hunnit så långt ännu med trädgårdsforskning i Sverige. Det är svårt att analysera ett fenomen innan man vet hur det ser ut. Vi har bara börjat beskriva trädgårdar från vissa perioder och vissa kategorier eller i vissa landsdelar. Några monografier är också på gång om enskilda anläggningar genom historien och om några trädgårdsskapare. Men forskningsmetodikerna på området är ännu outvecklad och någon diskussion om metodik har inte kommit igång. Det kunde vara ett passande tema för något framtida Forum-seminarium. Forskning om kvinnor och trädgårdar i Sverige ligger ännu på steg 1. Det finns några korta biografier om kvinnliga trädgårdsskapare, trädgårdsarkitekterna Ulla Bodorff och Ulla Molin. I *Utblick Landskaps* temanummer Kvinnliga pionjärer 3/1989 presenterades Ulla Bodorff, Ruth Brandberg, Helfrid Löfquist, Inger Wedborn, Sylvia Gibson och en artikel om utbildningsvägar för kvinnorna i början av 1900-talet. Två på sin tid kända amatörer har också uppmärksamrats, en bok och en utställning på Millesgården planeras om Emma Lundberg till 1997 och kronprinsessan Margaretas planteringar på Sofiero har restaurerats. En mer komplicerad studie finns om hur kyrkan använde trädgården för att nå kvinnor. Det är religionshistorikern Bengt Arvidsson som i *Själenes örtagård* visar hur trädgård och växter utnyttjades som kristna symboler i uppbyggelselitteratur riktad till kvinnor på 15-1600-talen.

Feministisk forskning

I England och USA har den feministiska trädgårdsforskningen kommit lite längre. Det finns ett stort intresse för att analysera natursynen under olika perioder. Carolyn Merchant, professor i miljöhistoria, filosofi och etik vid Berkeley i Californien, har skrivit en uppmärksam bok *The Death of Nature: Women, Ecology and the Scientific Revolution*.* Den handlar om naturvetenskapens förändrade syn på naturen, från en levande organism till ett urverk av död materia, vilket gav förutsättningarna för exploatering och industrialisering.

Flera geografer arbetar också på detta tema. Dr Gillian Rose från Edinburgh university föreläste i våras på Kulturgeografiska institutionen i Stockholm och genom henne fick jag kontakt med några andra forskare, som presenteras nedan. Rose ville analysera den dominerande manliga synen på landskap och natur som feminint passivt objekt, alltid tillgängligt för forskarens blick. För att hitta alternativa sätt att se tog hon exempel från amerikanska indianers natursyn och moderna kvinnliga fotografers bilder av landskap och människor.

En annan geograf Mandy Morris analyserar i sin avhandling *Home and Garden: Gender, landscape and English Culture 1880-1930* fyra trädgårdar/landskap: militärkyrkogårdar vid 1:a världskrigets västfront, trädgårdar gjorda av engelska krigsfångar och två trädgårdsbeskrivningar ur skönlitteraturen. Både hennes och konsthistorikern Anne Helmreichs avhandling *Contested Grounds: Garden Painting and the Invention of National Identity in England, 1880-1914* handlar om hur den nationella identiteten i England förknippats med trädgårdar. Se abstracts nedan. Helmreich skrev att hennes diskussion om hemliv och trädgårdar byggde på de senaste årens forskning om kvinnliga konstnärer på 1800-talet och deras motivval. Hennes avhandling kan beställas ifrån UMI Dissertation Services, 300 North Zeeb Road, PO Box 1346, Ann Arbor MI 48106-1346, USA, tel (313) 761-4700. Morris avhandling är inte tryckt, men British Library har den på microfiche, som man kan låna genom biblioteket. Jag fick ett särtryck av ett kapitel ur hennes avhandling om F.H. Burnetts barnbok *The Secret garden*.

Rebecca Preston är en annan geograf, som jag tyvärr inte fått svar ifrån så adressen kanske är felaktig. Hennes MA uppsats handlade om mellankrigsårens trädgårdsskötsel (gardening) och hon arbetar nu med en avhandling om trädgårdsskötsel under 1800-talet.

Kvinnors skapande av och arbete i trädgårdar är ett ämne som intresserar mig. Problemet är bara att källmaterialet är så spritt. Oftast hittar man bara enstaka notiser här och där, så att leta systematiskt skulle kräva en omöjlig arbetsinsats. Är det någon som hittar uppgifter om kvinnor och trädgårdar så är jag tacksam för alla tips.

Maria Flinck

**Merchants* bok finns på svenska under titeln *Naturens död. Kvinnan, ekologin och den vetenskapliga revolutionen*. Symposion förlag, 1994. (reds anm)

Maria Flinck har sammanställt en intressant och innehållsrik lista över svensk och internationell litteratur i ämnet. Eftersom den är alltför omfattande att publicera här kan intresserade vända sig direkt till
Maria Flinck
Söderberga gårdsväg 75
162 29 Vällingby
eller till Bulletinens redaktion
red.

Adresser:

Dr. Anne Helmreich
National Gallery of Art
Centre for Advanced Study in the Visual Arts
Washington D.C. 20565
USA

Dr. Mandy S. Morris
Faculty of Social Sciences
The Open University
Walton Hall
Milton Keynes MK7 6AA
England UK
e-mail m.s.morris@open.ac.uk

Rebecca Preston
Department of Geography
Royal Holloway
University of London
Egham
Surrey TW20 OEX
England UK

Dr. Gillian Rose
Department of Geography
University of Edinburgh
Drummond Street
Edinburgh EH7 9XP
Scotland UK

Forskarforum

Trädgårdsarkitekter efterlyses!

Under arbetet med min avhandling i konstvetenskap om 1800-talets offentliga parker stöter jag då och då på trädgårdsarkitekter som har ritat offentliga parker men som det är svårt att få några mer substantiella uppgifter om. Hit hör Sven Lindh (1821–omkr. 1890) och Rudolf Stenberij (1832–1878), båda bosatta i Stockholm men med uppdrag i flera svenska städer. Om någon av Forums läsare vet något om dessa personer får ni gärna höra av er till
*Catharina Nolin, c/o Karlholm,
Tegnérunden 6, 2 tr,
113 59 Stockholm,
tel. 08-16 47 11 eller 33 62 19.*

Tjänster och uppdrag

Handläggare av parkfrågor vid Riksantikvarieämbetet

En ny tjänst som "parkhandläggare" vid Riksantikvarieämbetets kunskapsavdelning utlystes i somras. Tjänsten tillsattes i oktober med Åsa Ahrland, Forums sekreterare. Åsa är hortonom och doktorand i trädgårdshistoria vid institutionen för landskapsplanering vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp.

Tjänsten som chef för Dumbarton Oaks College i USA har utlysts

Dumbarton Oaks Colloquium of the History of Landscape Architecture framstår som en av världens främsta forskningsinstitutioner gällande historiska trädgårdar.

Bokanmälningar

Ingela Andersson

Om orangerier och drivhus i Sverige – med förslag till rekonstruktion av drivhusen vid Gunnebo slott, Arkitekturhistoria och bebyggelsevård 2, Göteborg 1996,

ISSN 1103-5838

Boken är ett examensarbete på arkitektlinjen, Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg. Arbetet utfördes för att få en översikt över växthusens historia i Sverige i samband med att författaren gjorde ett förslag till rekonstruktion av drivhusen vid Gunnebo slott. Den kostar 150 kr och kan köpas På Gunnebo slott, Christina Halls väg, 431 36 Mölndal, tel 031-67 77 77, fax 031-87 19 05. Boken kommer att recenserar i nästa bulletin.

M. Azzi Visentini

La villa in Italia: Quattrocento e Cinquecento,
(Architettura e arte dei giardini),
Electa, Milano 1995, 363 s.
ISBN 88-4354-280-X

Derek Baker

The Flowers of William Morris
Barn Elms Publishing, 96 s,
ISBN 1 899531 03 3 (hardback),
ISBN 1-55652-307-6 (casebound)

Mavis Batey

Jane Austen and The English Landscape
Barn Elms Publishing, forthcoming.

Mavis Batey, Jan Woudstra

The Story of The Privy Garden at Hampton Court
Barn Elms Publishing, 36 s,
ISBN 1 899531 01 7

Per Christenson

Upptäck och bevara allmogeträdgården
ICA bokförlag 1996, 128 s,
ISBN: 91-534-1687-2

Monica Christiansson

"Trädgårdstradition och herrgårdsträdgårdar i Örebro län", *Från bergslag och bondbygd 1995*, Årsbok för Örebro läns hembygdsförbund och Stiftelsen Örebro läns museum, ISSN 0347-6766

Hazel Conway

Public Parks
Shire Garden History 9, Shire Publications Ltd
(se Bulletin nr 2)

Eleonor P DeLorme

Garden Pavilions and the 18th Century French Court
Antique Collectors Club 1996.

English Architecture Public and Private: Essays for Kerry Downes

Ed. John Bold and Edward Chaney, Hambledon Press, 336 s,
ISBN 1 852 85 095 7,
Boken innehåller ett par artiklar om trädgårdar:
Howard Colvin and Alistair Rowan
"The Grand Bridge in Blenheim Park"
Peter Willis
"Charles Bridgeman and the English Landscape Garden: New Documents and Attributions."

Margrethe Floryan

Gardens of the Tsars, A Study of the Aesthetics, Semantics and Uses of Late 18th Century Russian Gardens.
Aarhus University Press 1996, 264 s,
ISBN 87 7288 557 9.
Recenseras i nästa bulletin.

Garden History. Issues, Approaches, Methods.

Ed, John Dixon Hunt
Dumbarton Oaks Colloquium of the History of Landscape Architecture
Dumbarton Oaks 1992

Lena Israelsson

Köksträdgården – det gröna arvet.
Wahlström & Widstrand 1996, 192 s,
ISBN 91-46-16852-4.
Recenseras i nästa Bulletin

Sylvia Landsberg

The Medieval Garden
British Museum Press 144 s,
ISBN 0 7141 2080 4

M. Listri & C M. Cunnaccia

Giardini e parchi italiani,
Fabbri, Milano 1995, 251 s,
ISBN 88-4450-5797-6

W. Macdonald & J.A. Pinto

Hadrian's Villa and its Legacy,
Yale University Press, New Haven & London 1995,
382 s., 417 ill. i färg och svart-vitt,
ISBN 0-300-05381-9
En bok om kejsar Hadrianus villa i Tivoli utanför Rom, skriven av två arkitekturhistoriker, vilken behandlar inte bara den antika villans olika beståndsdelar, utan som titeln låter framskina, också villan i europeisk konst- och arkitekturhistoria i efterantik tid. Bl.a. ges i ett kapitel en introduktion till villans och dess miljöers betydelse för engelska landskapsarkitekter under 1700-talet. En recension kommer i nästa nummer av Bulletinen.

Park och trädgårdsrestaurering, praktiska tillämpningar, etiska överväganden.

Dokumentation av temadag på Gunnebo slott i september 1995. Rapport/Dokumentation 5, 1996. Kan beställas från Byggnadsvård Näs, Näs slott, 448 92 Floda.
Innehåller föredrag om trädgårdshistoriska källor, om trädgårdsarkeologi och om planerna för restaureringen av trädgården vid Gunnebo slott.

D. Shvidkovskij
The empress and the architect: British architecture and gardens at the court of Catherine the Great, Yale University Press, New Haven 1996
273 s,
ISBN 0-300-06564-7

Suzanne Slesin, Guillaume Pellerin, Stafford Cliff, Daniel Rosensztroch, Bernard Touillon and Alix de Dives
Garden Tools
Abbeville Press, distributed by John Murray, 160s,
ISBN 0 7892 0087 2.
Recension *Gardens Illustrated* October/November 1996.

Michael Symes
Garden Sculpture
Shire Garden History 8, Shire Publications Ltd, 96s, (se Bulletin nr 2)

Thames Landscape Strategy Group and Mavis Batey
Arcadian Thames
Barn Elms Publishing, 132 s,
ISBN 1 899531 00 9. (All royalties will go to the Garden History Society.)

Veronica Åkesson
Källor till kunskap om gamla trädgårdsväxter
Examensarbete vid institutionen för trädgårdsvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp 1996. Stencil.

Recensioner

Inspiration från japanska trädgårdar.

Christa Holm, 103 sidor, inbunden färgfotografier, Natur och Kultur, Stockholm 1996, cirkapris: 160 kr.

Det är anmärkningsvärt att japanska trädgårdar är så sparsamt omskrivna i Sverige. Med undantag av enstaka artiklar i tidskrifter för landskapsarkitektur, konst, litteratur och kataloger i samband med någon utställning på temat har inte ämnet behandlats på svenska under snart 80 år. Jag bortser då helt ifrån de kvasijapanska täppor som emellanåt presenteras i den "lättare" trädgårdspressen. Däremot finns en hel del studier publicerade på engelska och utgivna i England, Japan och USA. I sitt verk *Den gyllene paviljongen* (Stockholm 1919) belyste Osvald Sirén även den japanska trädgårdsarkitekturen. I sin historiska framställning lyfte han fram de politiska, sociala,

religiösa och filosofiska beröringspunkterna med trädgårdskonsten.

Detta försöker även Christa Holm göra i sin nyutkomna bok *Inspiration från japanska trädgårdar*. Christa Holm är hortonom och doktorand i konvetenskap och har under ett och ett halvt år arbetat som gästforskare i Japan. Tyvärr har inte förlaget bemödat sig om en presentation av bokens författare. Christa Holm vänder sig till den allmänt intresserade läsaren. Hon har en ödmjuk inställning till sitt ämne och faller inte för frestelsen att ge förslag på hur en japansk trädgård skulle kunna anläggas i Sverige. Det låter sig helt enkelt inte göras utan att resultatet skulle bli något helt lösryckt ur sitt sammanhang. Däremot öppnar hon för möjligheten att den japanska trädgårdskonsten kan inspirera även västerlänningar. Texten är kompletterad med ett rikt bildmaterial. Samtliga foton är tagna av författaren.

Som en första introduktion av de japanska trädgårdsanläggningarna är boken föredömligt enkel och klar i formuleringar och förklaringar. Självklart är mycket utelämnat. Den japanska trädgårdsarkitekturen låter sig inte avslöjas på 103 sidor. Då ämnet är frekvent och ingående behandlat i utländsk litteratur, som nog bistått Christa Holm med en hel del fakta, hade det underlättat för den läsare som önskar fördjupa sig i ämnet om boken även hade innehållit en sammanställning över litteraturhänvisningar. För nog ger boken inspiration och väcker nyfikenhet att få veta mera.

Eva Grönwall

Den medeltida örtagården.

Jonas Ferenius, Tina Rodhe, Gudrun Wessnert, teckningar Nils Olov Bergvall. Katalog nr 7, Stockholms medeltidsmuseum 1996

Katalog till utställning med samma namn. Ferenius är arkeolog och l:e antikvarie, Rodhe och Wessnert kulturvetare, antikvarie resp. guide på museet. Både utställningen och katalogen ser trevliga ut men innehåller faktafel: det var inte Linné utan Olof Rudbeck då som anlade den första botaniska trädgården i Sverige, Lorenzo di Medici levde under renässansen i Florens inte under medeltiden, mediciner från Stockholm i slutet av 1600-talet är från Sveriges stormaktstid inte medeltid, *Aquilegia vulgaris* har korta sporrar men illustrationen visar en långsporrig art, läkemaiva och myskmaiva presenteras i text men bilden visar en annan art. Litteraturlistan innehåller inga förstahandskällor men däremot åtskilliga populära böcker om kryddväxtodling,

inte heller någon enda bok om den medeltida trädgården.

Om det hade varit fråga om en utställning gjord av amatörer på en hembygdsgård hade den varit ganska ambitiös, men man har rätt att vänta sig mer av ett specialmuseum i en storstad, där det finns forskningsinstitutioner och välförsedda bibliotek. Det här verkar vara ännu ett exempel på att trädgårdar inte tas på allvar som kulturhistorisk företeelse.

Maria Flinck

Avhandlingar, abstracts

Magnus Bergquist, doktorsavhandling.
En utopi i verkligheten. Kolonirörelsen och det nya samhället

(An Achieved Utopia. The Allotment Garden Movement and the New Society) (Written in Swedish with an English summary) Skrifter från Etnologiska föreningen i Västsverige, nr 21. 1996. ISBN 91 85838 23 3 ISSN 0283 0930

This paper deals with Gothenburg's Allotment Garden Movement between 1905 and 1945 and its role in the building of the Swedish welfare state. The movement anticipated the social and cultural changes that occurred in Sweden during the twentieth century. The allotment gardens, which were seen as a type of utopia, differed from other utopias in that it was made real. The Allotment Garden Movement members were regarded as citizens with the right to vote and influence the running of the common utilities. The gardens also provided financial resources for the members.

The freedom that the members enjoyed was not without demands. The Association guaranteed the members access to common resources, while also demanding that the members conform to the all-embracing purpose of the Association.

Discussions took place at the Association's meetings where it was decided whether different demands should be viewed as private or public. The Allotment Garden Movement's main purpose was challenged by individuals and by groups. The board's duty was to mediate between different interests and try to defuse conflicts and disagreements so that communal decisions and strategies could be carried out. Rituals, rhetoric and disciplinary action were also used to unite the members.

The Allotment Garden Movement has been seen in many different ways over the years. This can best be explained by the allotments' characteristics: limited area and its role as a borderland between the city and the countryside,

nature and culture and the modern world. The Allotment Garden Movement can be seen as a reflection of the complexity which is part of the growth of the modern welfare state.

Keywords: modernity, social movement, individuation, social organization, citizenship, legitimation, negotiation, institutional culture, identity, allotment gardens.

Distribution: Göteborg University, Dept of Ethnology, S-412 98 Göteborg.

Anne Helmreich, doctoral dissertation
Contested grounds: Garden painting and the Invention of a National Identity in England,

Northwestern University, 1994.

Between 1880 and 1914, a looseley-knit school of garden painters arose in England. This school, made up of Helen Allingham (1848-1926), George Elgood (1851-1944), Alfred Parsons (1847-1920), Beatrice Parsons (1870-1955, and E. A. Rowe (1860-1922), portrayed a wide range of fashionable gardens, from aristocratic formal gardens to small cottage gardens. The dissertation analyzes the rise and the popularization of this school in late nineteenth-century England. Packaged and promoted by dealers and art critics who recognized in garden art the potential for a popular middle-class art, the five artists' paintings circulated in urban art markets and worked in concert with the Garden City movements, the cottage and formal garden preservation movements, and tourism to elevate gardens as symbols of a national identity based on admiration for the past and a close identification with rustic England, idyllically conceived as a place of social harmony. The Englishness of the garden artists' paintings was compounded by their representation of garden styles regarded as uniquely English, such as Gertrude Jekyll's herbaceous borders; their use of watercolor, touted as a singularly English painting medium; and their adoption of painting techniques, derived from the pre-Raphaelites and the "national school" of landscape painting, considered traditionally English.

The new national identity proposed by the garden painters, their dealers, and critics assuaged the conservative middle and upper classes' fears about recent economic, political, and social changes by establishing a stable and powerful image of England that appealed across party lines. This image, which proposed that the quintessential English landscape was both domesticated and artfully arranged, also worked to distinguish England from her colonies, which, according to contemporary discourses, were uncultivated and uncivilized.

[...] Just as the upper middle classes' vision of England came to stand for the whole nation, so too the image of England came to stand for Britain and the United Kingdom, thus negating Irish, Welsh, and Scottish identities.

[...] By combining a study of patronage with a socio-political analysis of the dissemination and reception of garden watercolors, the dissertation established the central role garden watercolors played in defining turn-of-the-century English culture and its privileging of gardens as symbols of national identity.

Mandy S. Morris, doctoral dissertation *Home and Garden: Gender, Landscape and English Culture 1880-1930*.

In this thesis I argue that homes and gardens are key sites within the English cultural landscape 1880-1930, and have been under-represented in cultural geography. A feminist-informed approach contextualizes and deconstructs such landscapes as gendered and gendering, whilst bringing to the fore issues of class, race, sexuality and sexual preference. Representations of homes and gardens are viewed as historically and culturally specific, material, social and symbolic spaces, constitutive and constituting of their many layers of meaning; my own interpretations yet another layer or representation. In particular, my engagements with feminisms not only recovers and analyses women's imaginative geographies but so too hitherto unexamined aspects of men's geographies of homes and gardens. As such, this thesis engages with the commonplace *and* monumental, the ongoing *and* unusual, arguing that *different* geographies of homes and gardens show them as complex spaces of multiple meanings.

[...] The childrens' story, *The Secret garden*, by Frances Hodgson Burnett (1911), draws critical attention to late 19th/early 20th century discourses of Englishness, degeneracy, and gendered identity. [...] The First World War provides the basis for two sections addressing the mobilization of homes and gardens in Britain, and in the male communities of war on the Western Front, in Ruhleben civilian prisoner of war camp, and in military garden cemeteries on the Western Front; these latter constructed as a 'little bit of England' in 'foreign fields'. [...] A forth section again focuses on a novel written by a woman: *The Well of Loneliness* by Radclyffe Hall (1928) in which imaginative geographies of homes are mobilized to beg the question *whose home?* [...]

Eftersom doktorsavhandlingar vid många universitet runt om i världen inte publiceras utan

bara förekommer i enstaka exemplar används relativt långa abstracts för att presentera forskningen för omvärlden. Vi har därför valt att återge Helmrichs och Morris abstracts här ovan i något förkortad form. De oförkortade versionerna kan fås från Maria Flinck (adress ovan under Studier och forskning) eller från Bulletinens redaktion (adress se sidan 1),
red.

Boklådan Alnarpsbiblioteket

Biblioteket vid Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp har ett riksansvar när det gäller att täcka in litteratur på det trädgårdshistoriska området. Biblioteket har också en stor flora av tidskrifter på tema landskap och trädgård, en guldgruva för uppgifter om nya böcker, kurser, konferenser och naturligtvis vetenskapliga eller populära artiklar med anknytning till trädgårdshistoria.

Via lantbruksuniversitetets bibliotek i Alnarp, Skara, Uppsala och Umeå kan man få hjälp med informationssökning inom jordbruk, skogsvetenskap, veterinärmedicin, trädgårdsbruk, landskapsplanering och miljövard.

Information: 020-95 95 00

Litteratursökning:

Alnarp 040-41 50 48

Umeå 090-16 68 98

Uppsala 018 67 11 03

<http://www.bib.slu.se>

Köpes

Sten Karling, Trädgårdskonstens historia i Sverige intill Le Nôtrestilens genombrott, Stockholm 1931. Köpes till ett rimligt pris.

Katarina Frost

Fjordbakken 29, Mellerup

8900 Randers, DANMARK

E-mail: tkfrost@post3.tele.dk

Övrigt

Unione Internazionale degli Istituti di archeologia, storia e storia dell'arte in Roma har gett ut en guide till stadens alla forskningsinstitut inom dess organisation. Här presenteras alla institut med kortfattad historik, forskningsinriktning samt fullständig adress. Vidare listas t.ex. stadens alla bokhandlar med inriktning på konst- och arkitekturhistoria samt arkeologi. Denna värdefulla lilla skrift, Cicerone romano, kostar 10.000 L + porto och kan erhållas genom att kontakta Lena Landgren. (Adress ovan, under rubrik Studier och forskning)